

РЕШЕНИЕ

№ 263

гр. София , 05.05.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 15-ТИ ТЪРГОВСКИ в публично заседание на пети април, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Даниела Дончева
Членове:	Красимир Маринов Капка Павлова

като разгледа докладваното от Капка Павлова Въззивно търговско дело № 20211001000023 по описа за 2021 година

С решение №4024 от 08.07.2020г., постановено по гр.д.№ 578/2019г. по описа на СГС е осъдена Република България, представлявана от Министъра на финансите да заплати на основание чл.49, вр.чл.45,ал.1 от ЗЗД на „Фри Енерджи медия“ АД сумата от 74327,87 лв.,представляваща обезщетение за имуществени вреди от удържана 20% такса по чл.35а,ал.2 от ЗЕВИ в периода 01.01.2014г.-09.08.2014г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от 15.01.2019г. до окончателното изплащане на задължението, като и на основание чл.86, ал.1 от ЗЗД сумата от 22301,80лв.- обезщетение за забава за периода 15.01.2016г.-15.01.2019г. като претенцията за главницата е отхвърлена до пълния ѝ предявен размер от 22655,01лв. и за периода от 11.01.2016г. до 14.01.2016г. като погасен по давност. На ищцовото дружество са присъдени и разноски в размер на 8358,75лв.

С определение от 29.10.2020г. е оставено без уважение обективираното във въззивната жалба искане за изменение на решението в частта за разноските.

В законоустановения срок е постъпила въззивна жалба против постановеното решение в осъдителната му част. На първо място са изложени доводи за недопустимост на обжалваното решение като се изтъква, че държавата и Народното събрание са различни правни субекти и доколкото се твърди, че става въпрос за дейността на Народното събрание, то искът против държавата е изцяло недопустим,а надлежен ответник по него е именно Народното събрание.

Поддържа се, че Министърът на финансите като представител на държавата няма

качеството на възложител на работата на НС и/или народните представители, нито има правомощия пряко да им предостави изпълнение на властнически функции, дейности и правомощия, докато възлагането по смисъла на [чл.49 от ЗЗД](#) предполага наличието на трудовоправни отношения между възложителя, чиято отговорност се ангажира, и лицето, причинило вредите по аргумент от чл.71 от КРБ. Позицията се на Решение №3 от 28.04.2020г. на КС по съединени дела №5/2019г. и №12/2019г., съгласно което „Задължението на органа по чл.22,ал.4 от ЗКС се свързва с чл.7 от Конституцията, предвиждащ отговорност на държавата за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица, което неминуемо обхваща и отговорността на органа, издал противоконституционния акт“.

При условията на алтернативност се моли решението в обжалваната му част да бъде отменено като неправилно и незаконосъобразно. Поддържа, че не са налице елементите на фактическия състав на чл.49 от ЗЗД, тъй като да се приеме, че държавата е пряк възложител на работата на Народното събрание би означавало противоречие със самата Конституция, тъй като последното осъществява конституционно установена форма на народно представителство. Упражняваната от НС законодателна власт произтичала от избора, т.е. държавата не се явявала възложител на законодателната дейност. Посочва се, че не е предвидена и възможност държавата да носи имуществена отговорност за законодателната дейност на НС и по-конкретно законите, тъй като тя не попада сред незаконните актове или действия по смисъла на чл.7 от Конституцията. Актовете и действията на НС във връзка със законодателната дейност изначално не подлежали на контрол и не били „незаконни“ по смисъла на посочената норма. Счита, че първоинстанционният съд е излязъл извън своята компетентност като е приел, че нормата на чл.35а от ЗЕВИ е противоконституционна от момента на нейното приемане. По този начин е отричало и не се зачитало установителното конститутивно действие на решението на КС, нито установеното с императивни норми действие на закон във времето.

На последно място се посочва, че неправилно е прието, че НС е следвало да преуреди последиците от действието на процесните разпоредби, тъй като в чл. 151, ал.2 от Конституцията не е предвидено такова задължение. Освен това законодателната дейност на НС и в частност дейността по чл.22, ал.4 от ЗКС била въпрос на целесъобразност и единствено законодателят е компетентен да реши, като държи сметка за принципните положения в основния закон, налице са правни последици и правоотношения възникнали от прилагане на закон, обявен за противоконституционен, подлежащи на трайна законова уредба.

Подадена е и частна жалба против определението, постановено по реда на чл.248 от ГПК, с което е оставена без уважение молбата за изменение на решението в частта за разностите. Развити са съображения, че атакуваното определение е неправилно и необосновано. Сочи се, че националната правна уредба според която съдът е ограничен да присъди възнаграждение в по-нисък размер от минималния такъв, определен с наредбата,

приета от Висшия адвокатски съвет, противоречи на правото на ЕС и по-конкретно – чл.101, пар.1 от ДФЕС, както и на практиката на СЕС. С оглед на това счита, че разпоредбата на чл.78,ал.5 от ГПК не следва да се прилага. Освен това съдът не бил извършил обоснована преценка на правната и фактическа сложност на делото, като и на доказателствата относно действителното извършване на разходите.

Ответната по жалбата страна- „Фри Енерджи медия“ АД е подала писмени отговори както на въззивната, така и на частната жалби, с които оспорва същите. Счита, че обжалваните съдебни актове са правилни и законосъобразни и моли да бъдат потвърдени.

И двете страни претендират разноски

Софийският апелативен съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба оплаквания, намира за установено следното:

Съгласно разпоредбата на [чл.269 от ГПК](#) въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част. При проверката на правилността на първоинстанционното решение същият е обвързан от посоченото от страната във въззивната жалба, като служебно има правомощие да провери само спазването на императивните материалноправни разпоредби, приложими към процесното правоотношение.

В случая обжалваното решение е валидно и допустимо. Същото е постановено от съдебния състав, който е разгледал делото в рамките на общата компетентност на съдилищата. Разгледани са претенциите, основани на изложените в исковата молба обстоятелства. Неоснователни са оплакванията, че предвид твърденията в исковата молба за извършване на увреждащите действия от Народното събрание, което е самостоятелен правен субект, то държавата не следва да отговаря за действията му. Напротив - Народното събрание е държавен орган, а народните представители са длъжности лица и поради това на основание чл.7 от Конституцията държавата е процесуално легитимирана да отговаря по иска, предявен за обезщетяване на вреди, причинени от тяхната дейност и решението не е недопустимо.

Пред настоящата инстанция не се поддържат възраженията, направени с отговора на исковата молба, че предявеният иск е подведомствен на административния съд, поради което апелативният съд не излага съображения в тази насока.

Във връзка с оплакванията за незаконосъобразност на атакувания съдебен акт настоящата инстанция намира следното:

По делото не се спори, а и се установява от събраните писмени доказателства, че „Фри Енерджи медия“ АД е дружество- производител на енергия от възобновяем източник- слънчева енергия. Произведената от собствената на ищеца фотоволтаична централа електрическа енергия е изкупувана по преференциални цени от „ЧЕЗ Електро България“ АД

съгласно договор за изкупуване на електрическа енергия № 250 от 22.06.2012г. наличен по делото.

Също така безспорно е, че след приетото изменение на ЗЕВИ със Закона за държавния бюджет за 2014г. сумите за произведена електрическа енергия, изкупена от „ЧЕЗ Електро България“ АД са заплащани след като от тях е удържана 20% такса, дължима съгласно разпоредбите на чл.35а-35в от ЗЕВИ. Общият размер на същата е 74327,87лв. за периода 01.01.2014г.-09.08.2014г. От приложените осем броя удостоверения за удържана такса по чл.35Б, ал.1 от ЗЕВИ на „ЧЕЗ Електро България“ АД за периода м.01.-м.08.2014г., банкови извлечения за преведената от „ЧЕЗ Електро България“ АД към КЕВР такса по чл.35б, ал.1 от ЗЕВИ, както и представената от КЕВР справка по чл.35а от ЗЕВИ, съдържаща информация за размера на таксата, която е удържана на ищцовото дружество /писмо изх. №Е-12-00305/ 317 /2019г. /25.09.2019г./ се установява не само, че тази такса е удържана от купувача на електрическата енергия, но и че е преведена на КЕВР и съответно – в държавния бюджет. Това обстоятелство се потвърждава и от констатациите на вещното лице по приетата по делото съдебно-икономическа експертиза, неоспорена от страните.

С Решение №13 от 31.07.2014г., к.д. №1/2014 г. на КС на РБ, влязло в сила на 10.08.2014г. е прието, че :

разпоредбата на чл.35а, ал.1 ЗЕВИ противоречи на чл.60, ал.1 КРБ, съгласно който гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество;

разпоредбата на чл.35а, ал.3 противоречи и на чл.19, ал.2 и ал.3 КРБ, съгласно който законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя; инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани и юридически лица се закрилят от закона;

разпоредбите на чл.35а, ал.2 и чл.35б от ЗЕВИ сами по себе си не са противоконституционни, но те са свързани и обслужват разпоредбите на чл.35а, ал.1 и ал.3, които са противоконституционни и поради обусловеност с тях са също противоконституционни, защото самостоятелното им съществуване влиза в противоречие с принципа на правовата държава.

Въз основа на тези факти въззивният съд излага следните съображения:

Отговорността на държавата за незаконни актове и действия на нейни органи се основава на чл.7 от Конституцията. Част от хипотезите, при които се реализира тази отговорност са уредени в ЗОДОВ. Основанията за отговорност са разграничени според вида държавна дейност- на администрацията или на правозащитните органи и като отделно основание - на КПКОНПИ. Когато отговорността на държавата не може да се реализира по

реда на този закон, тя се реализира по реда на общото гражданско законодателство.

В исковата молба ищецът е навел твърдения, че в резултат на незаконосъобразно въведената такса върху прихода от продажба на електроенергия от възобновяеми източници е претърпял вреда в посочения по-горе размер. Счита, че е налице фактическият състав на чл. 49 от ЗЗД. Поддържа, че има правоотношение по възлагане на работа от страна на държавата на Народното събрание- упражняването на държавни функции, а приемането на противоконституционна разпоредба представлява противоправно поведение на народните представители. Като противоправно поведение се сочи и бездействието на този орган на държавна власт за уреждане на възникналите в резултат на прилагането на противоконституционните разпоредби последици- нарушаване на чл.22,ал.4 от ЗКС. Счита, че визираните норми противоречат и на правото на ЕС- чл. 4,,§3 ДЕС, чл. 63 и чл.107 от ДФЕС. Посочва се, че в резултат на това противоправно поведение за ищеца са настъпили вреди, които се изразяват в платените от него суми за такса, дължима въз основа на обявените са противоконституционни разпоредби.

При условията евентуалност са предявени иски по чл.55,ал.1 и чл.59 от ЗЗД. като фактическо основание на тези иски е посочено неоснователното разместване на блага, които са преминали от патримониума на ищеца в патримониума на ответника , тъй като основанието за това прехвърляне поради противоречието му с правата на ЕС и Конституцията следва да се счита за липсващо.

В подадения от ответната страна отговор на исковата молба се развива тезата, че националната правна уредба не предвижда възможност да бъде ангажирана отговорността на Народното събрание във връзка с осъществяваната законодателна дейност предвид особения характер на органа и извършваната от него дейност. Това обуславяло процесуалната недопустимост, респ. неоснователност на иска за вреди, причинени от действия на народните представители.

По отношение на иска по чл.49 ЗЗД се посочва, че не са налице предпоставките за неговото уважаване. Поддържа се, че след като на основание чл.151,ал.2 от Конституцията решението на КС действа занапред, то всичко извършено в периода между влизането в сила на закона и обявяването му за противоконституционен оставало конституционносъобразно, тъй като се е прилагал действащ закон. Неоснователно било и схващането на ищеца, че неупражняването от Народното събрание на правомощието по чл.22, ал.4 от ЗКС представлявало незаконосъобразно поведение. Тази теза се обосновава с твърдението, че от обявяването на процесните норми за противоконституционни не са възникнали правни последици, които е следвало да бъдат уредени по този ред и това следвало от самия характер на акта, обявен за противоконституционен. Според тази страна, посочената разпоредба на ЗКС предвижда една възможност, която не следва да се тълкува като задължение на Народното събрание.

На следващо място са развити съображения, че не е налице възлагане на работа от

страна на държавата спрямо народните представители, тъй като последните се избират пряко от народа и представляват не само своите избиратели, а целия народ. В този смисъл единственият акт, който делегирал власт на парламента е изразената чрез избора воля на избирателите.

Ответникът счита, че не са налице и останалите предпоставки за уважаване на претенция с правно основание чл.49,вр.чл.45 от ЗЗД. Според него липсва вина като елемент от фактическия състав на неправомерното увреждане. Тъй като държавата е особен субект на правото, като такъв тя не можела да формира вина. Народното събрание като колективен орган също не можело да формира такава вина, тъй като тя винаги е индивидуална, а не колективна. На последно място се излагат доводи,че липсват причинени вреди и причинно-следствена връзка като материално правни предпоставки за уважаване на този иск. Приемането на закон не можело да се квалифицира като противоправно действие, от което са произлезли вреди, доколкото извършеното плащане не може да бъде признато за противоправна последица, респективно за причинена вреда, защото до влизане на сила на решението на КС нормите на чл.35а и сл. от ЗЕВИ запазват приложимостта и конституционосъобразността си.

Изразено е и аргументирано становище във връзка с твърденията за нарушение на правото на ЕС като се твърди,че няма такова нарушаване.

По отношение на тази претенция апелативният съд намира, следното:

За да бъде уважен иск с правно основание чл.49,вр.чл.45 от ЗЗД вр.чл.7 от Конституцията, следва да бъде установено, че е понесена вреда от ищеца, която е настъпила в резултат на виновно и противоправно поведение на длъжностно лице/лица, изпълнявали работа по възлагане от страна на Държавата като ответник по иска.

Както вече беше посочено по-горе, съгласно чл. 7 на Конституцията държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове или действия на нейните органи. Народното събрание осъществява законодателната власт в Република България, която е една от формите на държавна власт,а правомощията му произтичат от държавата като форма на организация на обществото. Съответно, народните представители са длъжностни лица, макар и особени, които със своите действия осъществяват неговите функции. Ето защо следва да се приеме, че е налице правоотношение по възлагане на работа от нейна страна, което е и първият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.49 от ЗЗД.

Втората предпоставка за уважаване на такъв иск е наличието на противоправно поведение. По делото е безспорно, че с разпоредбите на чл.35а-35в от ЗЕВИ е въведена такса за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, която се определя по формулата в чл.35а,ал.2 ЗЕВИ. Тези норми са прогласени за противоконституционни с решение на КС №13/31.07.2014г. по к.д.№1/2014г. Това решение има действие занапред, т.е разпоредбите не се прилагат считано от влизането му в сила. В

случая това означава че чл.35а-35в от ЗЕВИ спират да действат от 10.08.2014г. Решенията на КС съгласно чл.14, ал.6 от ЗКС са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани. Следователно противоконституционността на посочените текстове е установена с влязло в сила спрямо всички решение. Макар нормите да не се прилагат занапред противоконституционността на същите е изначална – от момента на приемането им. Това означава, че е налице противоправно поведение на длъжностните лица - народни представители, които са извършили действие в нарушение на основния закон на страната- Конституцията. Като противоправно следва да се квалифицира и поведението на същите, изразяващо в неизпълнение на задължението да им да предприемат необходимите действия по уреждане на възникналите правни последици от акта, който е обявен за противоконституционен /чл.22,ал.4 от ЗКС/. Не могат да бъде споделено схващането на ответната страна, че тази разпоредба на ЗКС предвижда една възможност, но не и задължение това да бъде направено. Напротив- текстът е императивен. Използван е изразът „се уреждат“ за правните последици от обявления за противоконституционен акт, а не „може да бъдат уредени“. Тезата, че такова уреждане не е необходимо с оглед характера на нормите, които са обявени за противоконституционни също не може да бъде възприета. Законът е вменил в задължение на съответния орган уреждането на последиците от обявяване на противоконституционността. Това обхваща не само евентуалното приемане на нова, конституционносъобразна норма, а на всички последици от прилагането на старата такава. В случая това е именно осъществено плащане на такса, за която е прието, че противоречи на Конституцията.

На следващо място безспорно е установена вредата- заплащане на въведената такса и съответно - намаляване на имуществото на ищеца със сума, равна на претендираната като в случай,че тази такса не е била въведена, то производителят е щял да получи пълния размер на стойността на цената на произведената от него електрическа енергия. Настъпването на тази вреда е в причинна връзка с противоправното поведение на народните представители, тъй като именно посочените норми са основанието за събиране на таксата.

Последният елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане е вината. Съгласно нормата на чл.45,ал.2 от ЗЗД вината се предполага. В тежест на ответната страна е да установи евентуалните си твърдения, че такава не е налице. В случая не са ангажирани доказателства длъжностните лица- народни представители да са положили дължимата грижа,за да предотвратят настъпването на деликта.

Следователно е осъществен фактическият състав на чл.49 от ЗЗД вр.чл.45 ЗЗД и чл.7 от Конституцията и така предявеният иск се явява основателен.

Предвид на този извод не е необходимо да се обсъжда дали са нарушение посочените в исковата норми на правото на Европейския съюз, тъй като деликтът вече е установен.

Поради уважаването на главния иск не следва да се разглеждат евентуалните такива.

Върху дължимата главница следва да се присъди обезщетение за забава в размер на законната лихва, считано от момента на настъпване на увреждането. Заявената претенция е от един по-късен момент - 01.01.2016г., но за периода до 14.01.2016г. искът е отхвърлен от първоинстанционния съд и решението в тази му част е влязло в сила. За времето от 15.01.2016г. до 11.01.2019г. законната лихва върху главницата от 74327,87 лв. е в размер на 22301,80лв. , за който този иск следва да бъде уважен.

С оглед приетото по-горе първоинстанционното решение се явява правилно и законосъобразно и като такова ще следва да бъде потвърдено.

По отношение на подадената частна жалба:

Със същата се атакува постановеното по реда на чл.248 от ГПК определение, с което градският съд е оставил без уважение искането за изменение на решението в частта за разносните като бъде намален размера на уговорения между насрещната страна и процесуалния ѝ представител адвокатски хонорар. Изложени са доводи, че съдът бланкетно е приел, че делото има фактическа и правна сложност и се е мотивирал с минималните размери, определени в Наредба №1 на ВАДвС. Изтъква се, че в практиката на СЕС се приема, че националната правна уредба на България ограничава конкуренцията в рамките на вътрешния пазар по смисъла на чл. 101 пар. 1 ДФЕС когато под страх от дисциплинарна отговорност срещу адвоката той не може да договаря възнаграждение в по-нисък от минималния размер, определен в наредба на професионална организация на адвокатите и когато съдът няма право да присъди разноски за възнаграждение в по-нисък размер от минималния, определен в Наредбата.

Въззивният съд намира обжалваното определение за правилно. Не са налице основания за намаляване на размера на уговореното между ищеца и процесуалния му представител възнаграждение. Критериите при определянето на този размер са материалният интерес и необходимите усилия, които адвокатът следва да положи с оглед фактическата и правна сложност на делото. В случая са предявени три евентуални иска, които е било нужно да бъдат обосновани и доказани от ищцовото страна. В тази връзка са били предприети необходимите процесуални действия за попълване на делото с доказателствен материал. Проведени две открити съдебни заседания, в които процесуалният представител на ищеца е участвал активно, представени са писмени бележки по съществото на спора. В същото време размерът на адвокатския хонорар съответства почти напълно с минималния такъв, определен Наредба №1 на ВАДвС. Цитираната практика на СЕС визира случаите, в които е договорено възнаграждение под установения минимум и за това действие е наложено дисциплинарно наказание, но не задължава страните да уговарят такова.

Предвид на изложеното, обжалваното определение следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на делото на въззиваемата страна ще следва да бъдат присъдени направените по делото разноски, които са в размер на 4200лв. Съдът намира за неоснователно възражението за прекомерност на размера на адвокатския хонорар по същите съображения, по които се потвърждава определението на първоинстанционния съд, постановено по реда чл.248 от ГПК.

Водим от гореизложеното,Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №4024 от 08.07.2020г., постановено по гр.д.№ 578/2019г. по описа на СГС в обжалваната му част.

ПОТВЪРЖДАВА определение от 29.10.2020г., постановено в производство по чл.248 от ГПК по гр.д.№578/2019г. по описа на СГС.

ОСЪЖДА Република България, представлявана от Министъра на финансите да заплати на „Фри Енерджи медия“ АД, ЕИК 201260412 със съдебен адрес гр.***, ул. „***“ 13Б ет.6 чрез адв.Р. Т. сумата 4200лв. направени разноски пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване при наличие основанията по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 ГПК пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____